

YUMSHOQ TO‘QIMALAR O‘SMALARINI DIAGNOSTIKASIDA ULTRATOVUSH TEKSHIRUVINING DIAGNOSTIK AHAMIYATI

Nazarbayev Jamshid Bahramovich

Toshkent Tibbiyot Universiteti Tibbiy radiologiya yo‘nalishi 3-kurs magistranti.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.19074816>

Annotatsiya. Yumshoq to‘qimalar o‘smalari mushak, yog‘, biriktiruvchi to‘qima, qon tomirlar hamda nerv elementlaridan rivojlanadigan geterogen patologik jarayonlar guruhini tashkil etadi. Ushbu o‘smalar klinik jihatdan turli ko‘rinishda namoyon bo‘lib, ularning aniq diagnostikasi davolash strategiyasini tanlashda muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy radiologiyada yumshoq to‘qimalar o‘smalarini aniqlashda ultratovush tekshiruvi (UTT), kompyuter tomografiyasi (KT) va magnit-rezonans tomografiya (MRT) usullari qo‘llaniladi.

Shulardan ultratovush tekshiruvi invaziv bo‘lmaganligi, xavfsizligi, real vaqt rejimida tasvir olish imkoniyati hamda iqtisodiy jihatdan qulayligi bilan ajralib turadi. Mazkur tezida yumshoq to‘qima o‘smalarini aniqlashda ultratovush tekshiruvining diagnostik imkoniyatlari, exografik belgilarining tahlili hamda boshqa radiologik usullar bilan solishtirgandagi afzalliklari ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: yumshoq to‘qima o‘smalari, ultratovush tekshiruvi, exografiya, dopplerografiya, radiologik diagnostika, benign o‘smalar, malign o‘smalar.

Kirish

Yumshoq to‘qimalar o‘smalari inson organizmining mushak, yog‘, fibroz to‘qima, fasiyalar, qon tomirlar hamda nerv elementlaridan rivojlanadigan neoplazmalar guruhiga kiradi.

Ushbu patologiyalar morfologik tuzilishi, klinik kechishi va prognoziga ko‘ra bir-biridan sezilarli darajada farq qiladi. Statistik ma‘lumotlarga ko‘ra, yumshoq to‘qima o‘smalari barcha o‘smalarning taxminan 1–2 foizini tashkil etadi, biroq ularning diagnostikasi ko‘p hollarda murakkab bo‘lib qolmoqda.

Yumshoq to‘qima o‘smalarining klinik belgilari ko‘pincha kam ifodalangan bo‘lib, bemorlarda uzoq vaqt davomida og‘riqsiz shish ko‘rinishida namoyon bo‘lishi mumkin. Shu sababli, radiologik diagnostika usullari ushbu patologiyalarni erta aniqlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy tasvirlash usullari orasida ultratovush tekshiruvi yumshoq to‘qima patologiyalarini baholashda birlamchi diagnostik usul sifatida keng qo‘llaniladi.

Ultratovush tekshiruvi yordamida o‘smalarning lokalizatsiyasi, shakli, o‘lchami, konturlari, exostrukturasi hamda atrof to‘qimalar bilan munosabati baholanadi. Bundan tashqari, rangli doppler va power doppler rejimlari yordamida o‘smalarning vaskulyarizatsiyasi ham aniqlanishi mumkin. Bu esa benign va malign o‘smalarni differensial diagnostika qilishda muhim diagnostik belgilarni aniqlash imkonini beradi.

Tadqiqot maqsadi

Yumshoq to‘qima o‘smalarini aniqlashda ultratovush tekshiruvining diagnostik imkoniyatlarini o‘rganish va uning boshqa radiologik usullar bilan solishtirgandagi afzalliklarini tahlil qilish.

Material va metodlar

Tadqiqot davomida yumshoq to‘qima o‘smalariga shubha qilingan bemorlarda ultratovush tekshiruvlari o‘tkazildi. Tekshiruvlar yuqori chastotali (7–15 MHz) chiziqli datchik yordamida amalga oshirildi.

Tekshiruv jarayonida o'smalarning quyidagi exografik xususiyatlari baholandi:

- o'smalarning anatomik lokalizatsiyasi
- o'lchami va shakli
- konturlarning aniqligi
- exogenlik darajasi
- ichki tuzilmaning bir xilligi yoki geterogenligi
- atrof to'qimalar bilan munosabati
- rangli doppler rejimida qon bilan ta'minlanish darajasi

Olingan natijalar klinik va boshqa radiologik tekshiruv natijalari bilan solishtirildi.

Natijalar va muhokama

Ultratovush tekshiruvini yumshoq to'qima o'smalarining turli xil exografik belgilarini aniqlash imkonini beradi. Benign o'smalar ko'pincha aniq chegaralangan, bir xil exostrukturaga ega bo'lgan, kapsula bilan o'ralgan tuzilmalar sifatida tasvirlanadi. Bunday o'smalar odatda atrof to'qimalarga infiltratsiya qilmaydi.

Malign o'smalarda esa aksincha, notekis konturlar, geterogen exostruktura, nekrotik sohalar va kuchli vaskulyarizatsiya kuzatilishi mumkin. Rangli doppler rejimi yordamida o'smalardagi qon oqimi intensivligi va xarakteri aniqlanadi, bu esa o'smalarning biologik faolligini baholashga yordam beradi.

Ultratovush tekshiruvining asosiy afzalliklaridan biri uning real vaqt rejimida tasvir olish imkoniyatidir. Bundan tashqari, ultratovush usuli ionlashtiruvchi nurlanishdan foydalanmaydi, bu esa uni xavfsiz diagnostik usulga aylantiradi. UTT yordamida biopsiya jarayonlarini nazorat qilish ham mumkin.

Xulosa

Ultratovush tekshiruvini yumshoq to'qima o'smalarini aniqlashda muhim diagnostik usullardan biri hisoblanadi. Ushbu usul yordamida o'smalarning asosiy morfologik va strukturaviy belgilarini baholash, benign va malign jarayonlarni differensial diagnostika qilish hamda keyingi diagnostik yoki davolash choralarini rejalashtirish mumkin. UTTning xavfsizligi, tezkorligi va iqtisodiy jihatdan qulayligi uni klinik amaliyotda keng qo'llash imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Rumack C.M., Wilson S.R., Charboneau J.W. Diagnostic Ultrasound. Elsevier, 2018.
2. Bianchi S., Martinoli C. Ultrasound of the Musculoskeletal System. Springer, 2007.
3. Allan P., Baxter G., Weston M. Clinical Ultrasound. Churchill Livingstone, 2011.
4. Grainger & Allison. Diagnostic Radiology: A Textbook of Medical Imaging. Elsevier, 2021.
5. Brant W., Helms C. Fundamentals of Diagnostic Radiology. Lippincott Williams & Wilkins, 2012.
6. Begmatov R., Abdullayev Sh. Radiologiya asoslari. Toshkent, 2019.
7. Hricak H., Higgins C. MRI and Ultrasound in Soft Tissue Tumors. Radiologic Clinics, 2017.